

“Kunst... het is wat je er zelf van maakt.”

Wie kent niet de stereotiepe reclameboodschappen waarin ouders zich ergeren aan de beperkte cultuurbeleving van hun kinderen? Harde muziek en films. That’s it. Deze eenzijdige weergave van jongeren wekt bij mij juist irritatie op. Ik sprak met een andere leerling van de Vrije School te Nijmegen, Naud van Geffen, 16 jaar. Hij doet veel aan sport (basketbal, voetbal en atletiek), maar voldoet zeker niet aan het beschreven stereotiepe beeld. Hij onderneemt erg veel op cultureel en kunstzinnig gebied.

Sascha van Kuppeveld

Productief; tekenen, muziek en toneel

Zo vindt Naud het bijvoorbeeld erg leuk om te tekenen. “Mensen natekenen vind ik erg moeilijk,” zegt hij. Daarom tekent hij liever landschappen, verkeerssituaties of karikaturen. Trots vertelt hij, dat een medeleerling de karikatuur die hij van hem maakte nog steeds op zijn kamer heeft hangen. Meestal bestaat zijn begin uit een lijn. “Dan kijk ik verder wel wat me te binnen schiet. Dat teken ik dan en daar verzin ik dan voor de rest weer wat omheen.” Natekenen doet hij liever niet, want dat wordt toch nooit zoals hij het wil. Het werkt als een stimulans dat zijn broer erg goed kan tekenen. Door zijn broer krijgt hij inspiratie. “Een inspiratiebron. Dat is vaak het moeilijkste.” Daarom vraagt hij vaak aan andere mensen wat hij moet tekenen. Soms lukt het hem niet om van de beginlijn meer te maken dan een paar rare figuren. Dan is het niks. “Een tekening moet een mooie compositie zijn, eruit springen. Het moet er staan. Het moet een geheel zijn.” Een goed perspectief

is geen voorwaarde voor een goede tekening, maar het liefst tekent hij toch in goed perspectief. De laatste tijd ontbreekt het hem aan tijd om te tekenen. Daarom tekent hij nu voornamelijk nog op school. Ook heeft hij lange tijd piano- en trompetles gehad. Met de trompetles stopte hij, omdat hij er niet echt verder mee kwam. Bovendien wilde hij dit ook niet zo nodig. Hij kocht een trompet, zodat hij nog kon spelen als hij wilde, en stopte toen met zijn lessen. “Voor langzal-ze-leven spelen is het leuk. Dan pak ik hem uit de kast. Anders eigenlijk niet.” De pianolessen gaf hij op vanwege tijdgebrek. “Bovendien was het op een gegeven moment niet meer leuk, omdat je het moet. Maar nu vind ik het hartstikke leuk en als er ergens een piano staat dan pingel ik nog wel wat weg.”

Naast tekenen en pianospelen doet hij op school af en toe aan toneel. In de negende en de elfde klas (op de Vrije School tellen ze na de lagere school gewoon door) maken ze op zijn school

een toneelstuk. In de negende was dit *Twelfth night* van Shakespeare. Hij speelde toen Tobias, een dronkenlap. Dit was ontzettend leuk om te doen. “Als iets leuk is, dan doe je er ook je best voor. Dan is het ook niet moeilijk.” Alleen het articuleren was een probleem. Het leukste was dat je aan een rol, die eigenlijk al vast ligt, je eigen draai kan geven. “Het hoogtepunt is natuurlijk het opvoeren zelf, maar de voorbereidingen zijn onmisbaar. Dat is zo leuk.” Tijdens de voorbereidingen kwam hij namelijk in contact met klasgenoten waarmee hij normaal nauwelijks omgaat. Bovendien zag hij hoe enkele van hen tijdens het repeteren hun stoere gedrag aan de kant zetten en zichzelf werden. “Je leert je klasgenoten zo heel goed kennen.” Nu speelt hij met zijn klas *Peer Gynt*. Over dit stuk is hij nog veel enthousiaster. Het is een Noors stuk, dat aan de ene kant sprookjesachtig is, maar aan de andere kant ook een aantal levensvragen behandelt. Naud houdt ontzettend van sprookjes. “Die fantasie die bijvoorbeeld Grimm in zijn sprookjes kwijt kan, vind ik gewoon prachtig. Dat je dat allemaal kan verzinnen!”

Receptief; muziek en musea

Naast deze drie actieve manieren is hij ook passief bezig met kunst en cultuur. Zo koopt hij bijvoorbeeld cd’s en bezoekt af en toe een concert. “Ik zou

niet zonder muziek luisteren kunnen.” Hij houdt van allerlei soorten muziek; van klassiek tot R&B, Phil Collins en Bryan Adams. Alleen hardcore vindt hij niks. Wat hij draait is afhankelijk van zijn stemming. “Als ik rustig wil doen luister ik naar klassieke muziek. Vooral als ik in mijn eentje ben, als ik aan het eten koken ben.” Soms gaat hij ook naar concerten van het *Arnhems Interscholair Orkest* (AIO). Zijn broer speelt daar namelijk in. “Ik ben ook twee keer naar een voorstelling van *Intermezzo* geweest. Dat is een zanggroep, die allerlei soorten muziek aankaarten. Dat is echt heel geinig.”, zegt hij enthousiast. Daarnaast gaat hij vier tot vijf keer per jaar naar een museum. Meestal gaat hij dan met zijn moeder. Afgelopen jaar is hij bijvoorbeeld in het Kröller Müller en het Groninger Museum geweest. Soms gaat hij voor de kunst zelf, soms voor het gebouw, zoals bij het Groninger Museum. Architectuur spreekt hem erg aan. Hij wil later misschien zelf architect worden. “Het is leuk om te zien hoe anderen dat doen en wat ik daar zelf wel en niet mooi aan vind.” Het leuke aan dit beroep lijkt hem dat je het beeld, dat je van bijvoorbeeld je ideale huis of badkamer hebt, in werkelijkheid kan maken. Zijn ideale huis heeft veel ramen en zijn badkamer is groot met veel planten. “Een soort tropisch badkamertje.” Gaudi is zijn favoriete architect. Waarom precies weet hij niet. De vormen vindt hij geweldig. “Ik denk meestal niet na over wat me daarin aanspreekt. Het spreekt me gewoon aan.” Bij zijn favoriete kunstenaar, Dali, weet hij wel wat het is. “Dat hij uit het ene iets anders laat komen en daar weer op voortbordurt.” Verder houdt hij van Esscher en Monet. Als kind is hij in de tuin van Monet geweest. Hij was hier zo van onder de indruk dat hij niet weg wilde voordat hij alles had gezien.

Invloed van de ouders

Zijn moeder heeft op veel manieren zijn kunstzinnige vorming proberen te stimuleren. Zo moest hij bijvoorbeeld toen hij acht werd een instrument gaan bespelen. Dit werd de piano omdat het een goed instrument is om de basis te vormen. Toen hij tien werd mocht hij zelf een instrument uitkiezen. Nadat hij een aantal dingen had uitgeprobeerd, koos hij voor de trompet. “Ik vind het een mooi en opvallend instrument waar ik best veel mee kon.” In het begin vond hij de trompet erg leuk, maar na een half jaar gaf hij de voorkeur toch weer aan de piano. Op een gegeven moment had hij genoeg van beide. Daarom is hij uiteindelijk gestopt. Ook nam zijn moeder hem vaak mee naar musea en gaf ze hem kunstboeken met Kerstmis. Boeken over Griekenland, Dali, Kandinsky en Monet zijn hier een paar voorbeelden van. Het boek over Griekenland vindt hij het mooiste, omdat hij erg van mythologie houdt. Daarom houdt hij ook van Noorwegen met zijn Edda. “Het is jammer dat Nederland geen mythes heeft.” *Ilias* en *Odyssee* van Homerus vindt hij het mooist. Die heeft hij zelfs op een bandje gehoord tijdens een vakantie in Friesland. “Dat was prachtig.” Het sprookjesachtige en de aanwezigheid van een held maakt het verhaal zo mooi. “Dingen als overspel waar een paar jaar terug heel moeilijk over werd gedaan, werd toen al heel makkelijk naar voren gebracht.”

Af en toe heeft hij gebaald van het feit dat zijn moeder hem trachtte te stimuleren op cultureel gebied. Vooral aan de muzieklessen kreeg hij op een gegeven moment een hekel. De bezoeken aan de musea vond hij minder erg. Vaak had hij wel geen zin om te gaan, maar als hij dan eenmaal was geweest, had hij er toch veel plezier in gehad.

“Als je zoveel mogelijk ziet, ontwikkel je gewoon je eigen smaak.” Zijn moeder heeft hem laten zien wat er op kunstzinnig gebied zoal is. Hij is daar blij om. Het is goed voor je ontwikkeling. “Dat je de mooie dingen van de kunst in leert zien en niet zoiets hebt van: kunst, dat is allemaal zo zwaar. Het is maar net wat je er zelf van maakt. Als je alle vormen van kunst ziet, en niet slechts een klein deel, kun je je eigen dingen eruit pikken. Als je maar een klein deel kent en van de rest niks weet, kun je niet goed kiezen wat het mooiste is.” Daarnaast heeft zijn moeder ook voor de Vrije School gekozen, omdat ze het belangrijk vond dat haar kind zich kunstzinnig leerde uiten. Zelf geeft ze op een gewone school les, waardoor ze de beide soorten onderwijs goed kon vergelijken. Hij is blij met deze keuze vanwege de manier waarop de kinderen op zijn school met elkaar omgaan. Een aantal van zijn vrienden zit op een gewone school en daar gaan de leerlingen duidelijk anders met elkaar om. “Daar heb je vrienden om een klein deel van wat je doet, bijvoorbeeld hoe je je kleedt, en niet om wie je bent.” Op de Vrije School hebben ze meer respect voor elkaar. Er wordt ook veel aandacht besteed aan hoe je met elkaar om moet gaan. Een vak als toneel helpt hier zeker aan mee. “Je zet je tot iets dat je niet zomaar doet en daardoor leer je mensen juist heel goed kennen.” Je steunt elkaar en dat versterkt ook de band. Ook het feit dat er op de Vrije School veel creatieve vakken worden gegeven maakt dat hij blij is met de keuze van zijn moeder. Naast toneel vindt hij tekenen en schilderen het leukste. Het vak euritmie vindt hij niet echt geweldig. Euritmie besteedt aandacht aan de lichaamstaal en probeert zo de leerlingen zich meer bewust te maken van zichzelf. “Van mij had het niet gehoe-

ven maar, als je erin gelooft, zal het best werken.”

Het belang van kunst en cultuur

Als ik hem naar zijn indrukwekkendste ervaring vraag, twijfelt hij lang. Uiteindelijk noemt hij zijn bezoek aan Florence. “Zoveel cultuur, zoveel kunst, op zo’n kleine plek. Dat vind ik geweldig.” Zijn grootste wens is dan ook om nog eens naar Florence te gaan. Daarnaast heeft hij een idee voor het eindatelier (dit is een creatieve eindopdracht die alle leerlingen van de Vrije School in de twaalfde moeten maken), dat hij graag wil verwezenlijken. “Een grote kast met een kruis in het midden en vier deuren waardoor je een kamer krijgt met vier ingangen, die met schotten van glazen ruiten de kamer in vier delen verdelen. Iedere kamer wil ik voor iets anders gebruiken.” Het idee is nog niet helemaal af, maar dit is de basis. “Een klein gebouw dat je zomaar ergens neer kan zetten.”

Kunst en cultuur zijn belangrijk voor hem. Het zou een gemis zijn als het er niet was. Je kunt er dingen van jezelf in herkennen. Dat roept dan gevoelens bij je op. Als je zelf kunst maakt kun je er gevoel in uiten en dit aan andere mensen laten zien. Dat vind hij ook belangrijk. “Ik denk dat het een hele dooie boel zou zijn als het er niet was.” ■

